

DUNGENSE HISTORIËN

Onafhankelijk Tijdschrift voor de Geschiedenis van Den Dungen

8^e jaargang, jan 2014
Dit is nummer 23.

Redactie: L. van Minderhout, R. van Nuland en E. Verzandvoort;
redactieadres: Groot Grinsel 25, Den Dungen, telefoon 073 5942088
of leovanminderhout@hetnet.nl

Hendrien Hendriks Michielen

Bij notaris Mans de jonge¹ is de voogdijrekening van Hendrien Hendrik Michielsen bewaard, waaruit in het kort haar levensloop valt te halen. De cijfers in rood geven de pagina van de voogdijrekening aan.

Hendrien werd geboren op 10-7-1694 als dochter van Hendrik Hendrik Zeben Michielsen en Jenneke Janssen Guldemans, misschien wel voortijdig. Vlak voor haar geboorte was haar broertje op 4-jarige leeftijd verdronken in de waterloop voor het huis.

GDD1875
(893)

Hendrik Hendrik Zeben^{1 6} Michiels⁵

= Hendrik Zeben Michiels²; = Hendrik Hendrik Michielsen³

= Hendrik Michiels van der Westelaken⁴, jongman van Den Dungen⁴, begraven 22-2-1699⁵

x 5-12-1689²; 19-11-1689/1-12-1689⁴

(5)

Jenneke³ Jansen^{1 2 4}; Guldemans^{1 2 3 4}

jongedochter van Gestel⁴

kinderen:

1. Henderijn^{1 7}, * 10-7-1694¹

x Jan Dirks van der Donk⁷, zie blad 2862

2. Hendrik³, * 10-2-1690³, obiit^{3 6}

1. doopboek Den Dungen; gevaders Willem Jan Zeben (76c via 76a via 893) en Catelijm Janssen Guldemans hec susc. per Mariam sororem (5).

2. trouwboek DD; getuigen Delis Rutten van Grinsven en Jan Mathijssen Spirinx.

3. doopboek DD; gevaders Gerard Wouters susc. per Henr. Spirinx en Barbara Hend. Weijgerganx (892 via 893) susc. per Annam Hendr. Spirinx.

4. trouwboek St. Michielsgestel Ned. Herv., nr 4 p 9v; er staat Anneke Jansen Guldemans.

5. begraafboek Den Dungen 1664-1720 in DTB 11.

6. N 1053, fo 257, 1-7-1694 [verklaring dat het jongetje is verdronken in een sloot bij het huis van Paulus van Gerwen, Spekstraat 4-6].

7. Rekening van de momboiren Willem Jans Michielen en Rutger Jans Guldemans in N1064, fo 354, 5-7-1719.

Op 1-7-1694 verschenen voor notaris Mans Corstiaan Anthonis Godschalx en Anthonis Hendrick Claessen Weijgerganx, borgemeesters van den Dungen. Zij verklaarden dat ze in opdracht van de heer Lintworm, *provisionelen* officier van de stad, vrijdom en meierij van 's-Hertogenbosch, samen met Mattijs van Osch, vorster [gerechtsdienaar] van Den Dungen, gegaan zijn naar *seekere loopgraeff voor bij de huijsinge van Paulus van Gerwen Alhier ten Dungen op de Sporckt vlietend*.

Daar vonden ze Driekske, het 4 jaar oude zoontje van Hendrik en Jenneke, liggend op de kant van de loopgraaf met zijn voeten in het water.

Uit het onderzoek bleek dat Driekske om 10 uur door zijn moeder naar Mattijs van de Ven, die een eindje verderop woonde, was gestuurd om beschuiten te halen. Hij heeft de beschuiten naar huis gebracht en is direct weer naar buiten gegaan. Jenneke, die hoog zwanger was, heeft hem nog *geen half quartier uurs gemist* en is direct met *groot misbaar* gaan zoeken.

Magdalena Hendrix van de Meerendonck van nr. 10, die mee hielp zoeken, en met een stuk hout de loopgraaf doorpilde, heeft hem gevonden. Magdalena en de opgeroepen getuigen verklaarden dat Driekske dood was. Uit het onderzoek bleek verder dat niemand van de naaste burens ten tijde van het ongeval rondom het huis van Hendrik Hendrik Seberts was. Verder verklaarden ze *dat ze het dode kint in allen sijne leden hebben beschout en in allens ongequetst en ongeledeert bevonden hebben*.

De akte is verleden en gepasseert ten huize van Hendrik Hendrik Seberts in tegenwoordigheid van de getuigen Jan Mattijs Spirinx [Paterstraat 48] en Peter Jans van Gerwen.²

Vader Hendrik was al overleden in 1699, maar in de loop van 1702 bleek herbergier Jan van Griensven van Grinsel 70 nog een rekening voor bier en brandewijn te hebben openstaan, hetgeen *bij moderatie* werd afbetaald. 17v [In rood de folio van de voogdijrekening]

Moeder Jenneke overleed in september 1701 ten gevolge van de *rode loop*. Tijdens haar ziekte werd ze verzorgd door Cornelis Jans van Hannen die haar ook aflegde. *Voor sijne diensten in haere zieckte en voor het Recken en uijtkleden als sij doot was* ontving hij 8-4-0. 16

*Rode loop is een zeer ernstige besmettelijke darmontsteking (shigellose) die gepaard gaat met bloederige ontlasting. De besmetting kan al na 3-4 dagen dodelijk zijn. In het verleden kwam de Rode loop het meest voor in de maanden september en oktober.*³

Jenneke moest volgens de toen geldende voorschriften binnen achtenveertig uur begraven worden en langs de kortste weg naar het kerkhof worden gebracht⁴. Ze is zonder kerkelijke plechtigheid begraven door Willem Mans, koster van de Nederlands-Hervormde kerk, die voor *de doodschuld* 0-14-0 ontving. 14

Omdat de pastoor voor deze begrafenis niets beurde heeft hij haar ook niet vermeld in zijn doodboek. Pas op 14-4-1702 werd voor de *Dootkist* betaald aan de *wedue* Jacob van Hedel 1-13-0. 18

Voor haar overlijden had Jenneke te kennen gegeven dat er een uitvaartdienst gedaan moest worden. Pastoor Gerard van der Waarden (franciscaan, 1681-1711) heeft die dienst gedaan en kreeg daarvoor 8-2-0. 15v Een jaar later is *betaalt aan de heer Gerard van der Waarden voor enige dienste* [jaargetijde op 14 september 1702] *ten behoeve van de moeder van Hendrien* 1-16-0. 21v

Bij het overlijden van haar moeder was Hendrien nog een kind en kreeg ze voogden toegewezen. Zoals gebruikelijk waren het mannen, terwijl men mag aannemen dat voor de opvoeding toch zeker ook vrouwen een rol hebben gespeeld. Het werden de oom van vaders kant Willem Janssen Michielsen, en van moeders kant Rutger Jansen Guldemans, maar Willem deed de administratie met toestemming van Rutger. 1 Voor hun beëdiging werd op 1 december 1710 *betaelt aan heeren schepenen der stad van s hertogenbosch voor t afnemen van den Eet der rendanten als momboiren over de voorgenoemde Hendrien Hendricx Michielsen* 0-12-0. Voor veergeld declareerden ze van *gins en weder* naar Den Bosch 0-2-0. 13v

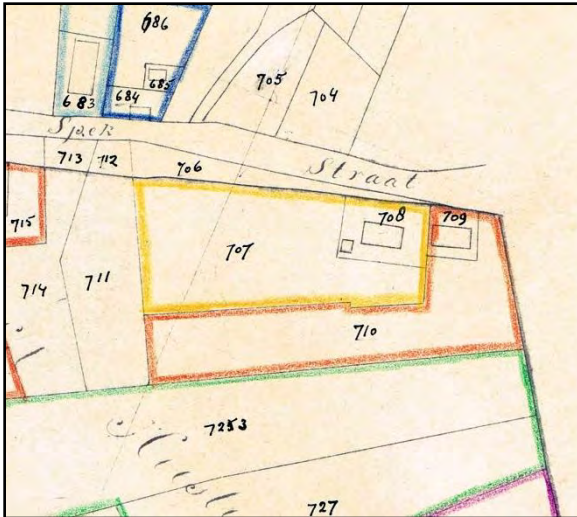
In de rekening wordt eerst Hendrien's efenis van haar moeder afgedaan, in maar 2 zinnen.

Jan Rutten Guldemans, dakdekker in St.Michielsgestel, en Jenneke Jans Spierings hadden 8 kinderen, waarvan er van 2 geen andere gegevens zijn dan hun doop. De overige 6 deelden de opbrengst van de verkoop van het huis aan den Beekant⁵.

Ze kreeg van de verkoop van het huis van haar grootmoeder Jenneke Spierings niet meer dan ruim 17 gld, zoveel schulden waren er. 1v

Op 5 december 1701 liet men de *erffhaaffelijcke ende meubilaire goederen* van Hendrien's moeder in het openbaar verkopen, waarvan de opbrengst van 113 gld naar Hendrien ging. 2

In september 1701 erfde Hendrien van de bezittingen van haar vader een huis, erve, hof, boomgaard en een perceel akkerland op het Griensven, B707 en 708, naast Spekstraat 4-6⁶.

De situatie van Hendriens geboortehuis B708 in de Spekstraat op de kadasterkaart van 1832. De bermen van de weg (B706,712 en 713) waren waarschijnlijk beplant met bomen; daar liep ook de loopgraaf die het water uit het Griensvenneke (rechts) afvoerde naar de Hooionk. Het huis werd einde 19^e eeuw gesloopt, maar de buurman B709 is er nog als Spekstraat 4-6.

In de tijd van Hendriens voogden werden onderhoudswerkzaamheden aan het huis in de voogdijrekening opgevoerd.

In april en mei 1702 hadden de voogden bij Nicolaas Smits in 's-Hertogenbosch 500 *bovenstenen*⁷ en 36 plavuizen gekocht om m^r. metselaar Dirk Hendrik van Boxtel een *nieuwen hoven* in t huijs te laten maken. Laurijns de Smith maakte een nieuw rooster voor die *Backhoven*. 17-18v

Dirk Hendrik van Boxtel had het dak gerepareerd. Voor drie dagen werken beurde hij 2-16-0. Zijn *uperman* kreeg voor drie dagen uperen 1-10-0. 19-20v

Verder waren er de aankoop van dakstro in 1703 23-23v, drie karren leem in 1703 24v, en andere reparaties. 29v, 57

Op deze plek met prei werd Hendrien geboren. Haar geboortehuis werd einde 19^e eeuw gesloopt, maar het uitzicht op de burens, Spekstraat 4-6, afgezien van alle modernisering en zoals pannendak, dakkapel, en stenen schuur, is er nog. Op de voorgrond de loopgraaf langs de straat. Foto RvN.

In 1702 verhuurden de voogden de *Camer aan het huijs* aan den Armen of H: Geest ten behoeve van Dries Antonis Wouters van Hannen voor 10-0-0. **2v** De *camer aan het huis* kan betekenen dat het toen een hoekhuis was, alhoewel dat in 1832 niet het geval was.

Den Armen betaalde 16 april 1702 aan Hendrik Willen van Venrooij, mr timmerman voor een doodskest voor Dries Anthonis Wouters van Hannen en zijn dochter Marie.⁸

Daarna werd het huis verhuurd aan Huijbert Jansen van Griensven. **3**

Maar de voogden wensten het huis te verkopen en vroegen daartoe toestemming van de schepenen van de stad. **4**

In 1704 werd het huurcontract verbroken en kocht overbuurman Leendert Matthijssen Meulenbroek van Spekstraat 3 het huis en erf. Na de afwikkeling van enkele afspraken m.b.t. de huuropbrengst kocht hij het huis voor 935 gulden. **5**

Willem Jansen Michielen en Rut Janse Guldemans als voogden van
Hendrina dr Hendrik Hendriks Michielen

x

Jenneke Jansen Guldemans

huijsinge, erve, hof, boomgaard ende ackerlant, 2 lop, op t griensven
tussen Leendert Mathijs Meulenbroek (B707, akker)

Paulus Hendriks van Gerwen (B709)

de straat

Paulus Hendriks van Gerwen (B710),

de onmundige aanverstorven van haar ouders,

dragen zij op aan Leendert Mathijs Meulenbroeck,

belast met 4 gld H.Geest DD, 2 st grondcijs.⁹

Op 27 januari 1705 leende Willem Jans Michielsen namens Hendrien 900 gld aan de gemeente Den Dungen tegen tegen 3½ %. Notaris W. Mans schreef de obligatie die ondertekend is door *agtenveertigh van de pricipaalste inwoonders van den dungen*.¹⁰

Hendrien heeft jaarlijks 31 ½ gld rente van de gemeente ontvangen. **6v-10v** Waar tegenover staat dat ze jaarlijks 4 gld rente aan den Armen betaalde. **21, 22, e.a.**

De zevenjarige Hendrien kon na het overlijden van haar moeder niet thuis blijven wonen. Ze werd besteed bij Leendert Mattijssen Meulenbroek en later bij andere huishoudens. Haar zwerftocht is te volgen aan de betalingen *voor een jaar montkost*, of voor een ½ jaar, aanvankelijk ruim 20 gulden in het jaar.

Dat waren achtereenvolgens:

1702 bij Leendert Mattijssen Meulenbroek, Spekstraat 3, **22v**

1703 bij Leendert Mattijsen Meulenbroek, **25**

1704 bij Leendert Mattijsen Meulenbroek, **31v**

1705 bij Gerit Tijssen van de Ven, Spekstraat naast nr 10, **34v**

1706 zit hier een fout in de rekening?

1707 bij Cornelis Adriaans van der Donk, Spekstraat t.pl.v. 10A, **38**

1708 bij Delis Jacobs Smits, **39**

1709 bij Aalbert van Zoenst, **41v**

1710 bij Aalbert van Zoenst, **46v, 49v**

1711 bij Aalbert van Zoenst, **51**

en 53 dagen toen zij ziek was, **52**

1712 bij Aalbert van Zoenst en 19 weken bij Gerit Tijssse van de Ven. **55v**

In de rekening is niet aangetekend waar ze na 1712 woonde. Misschien was ze dienstmeid bij Jan Spierings, althans in september 1711 was ze dat. **50v**

Na haar ziekten in 1710 en 1711 zou ze wel eens gewoond kunnen hebben bij Maria Dirks Schonens de naaister, waar ze het vak ging leren, tot aan haar trouwen in 1719.

Hendrien ging enkele jaren naar school, waar ze leerde schrijven. Enkele keren kocht men lesmateriaal.

1704 schoolboek 0-2-0 26v

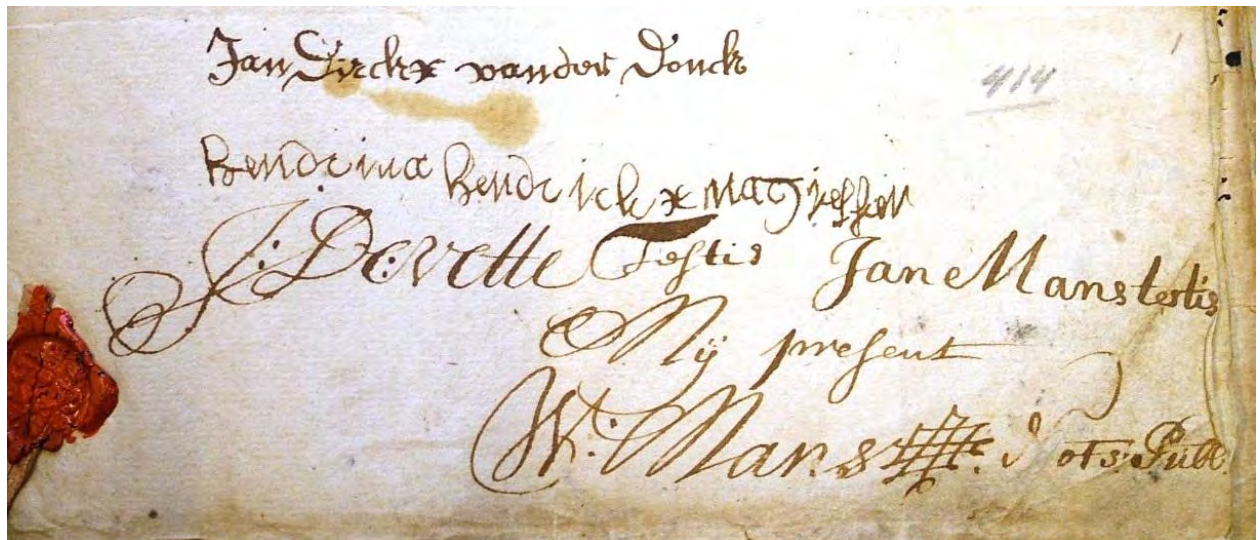
1706 penne, inct en pampier 0-4-0 36v

1708 schoolboek 0-2-0 40

1710 schoolboek 0-2-0 48

De voogden betaalden schoolgeld tussen 1702 en 1706.

Haar handtekening uit 1719 laat zien dat ze kon schrijven, maar onge oefend was.

Als kind zal ze heel wat hebben afgelopen en gespeeld en versleet ze klompen, schoenen en kousen. De aankopen daarvan werden door Willem Jans netjes bijgehouden, althans -zo lijkt het- tot dat ze in de leer geweest was bij Maria Dirks.

Betaald voor

	leeftijd	schoenen	klompen	kousen	schoolgeld	speelgeld
1701	7					
1702	8	19	22	18, 22	18v	
1703	9		23	24		
1704	10	26	26v	26	27v	
1705	11	33	28v, 34(2x)	29v, 34	29v, 34v	
1706	12		36	35v	36v	36
1707	13	37v	36v, 38	37v, 38		
1708	14	39	40v	39		
1709	15		42, 43	42v, 44v		42,43,45
1710	16	48v	47,47v,48,50	46v,48,49v		zie hieronder
1711	17					
1712	18					
1713	19	53v	53v			52v,53,53
1714	20					
1715	21					
1716	22					56
1717	23		57			
1718	24					
1719	25					

In rood de bladen in de momberrekening waarop de betalingen werden verantwoord.

Voor de eerste keer kreeg ze een paar stuivers *speelgelt* in 1706, toen ze 12 jaar was geworden. Dat hield op in 1713, met uitzondering van de ene keer in 1716 toen ze wel 2 ½ gld kreeg, maar had ze toen al niet een vrijer?

In het jaar van haar ziekte kreeg ze 7 keer wat geld van Willem Jans:

voor reijsgelt naar Haandel, 47

als sij ter begraaffenis soude gaen, 47

zonder opgegeven reden, 48

op paasdag, 49

als men de papegaj schoot, 49v

als sij naar Haandel ging, 50

als sij sigh hadde verhuurt bij Jan Spierinx¹¹. 50v

De voogd hield ook de aangekochte kleding bij. In het overzicht hieronder is duidelijk dat de bemoeienis van de voogd met de kledingaanschaf ophield toen Hendrien een jaar of 19 was.

Vermoedelijk maakte ze haar kleren voortaan zelf.

Hemdrok en mouwen waren typisch kinderspul.

De stiklijfkes¹² waren gemaakt van sergie¹³ en linnen laken, 43v of yerse pije¹⁴, 53v voorzien van balijnen, kemp¹⁵ en voering. 33v

Bij de muts wordt een enkele keer vermeld dat het een zwarte was. 45

	hemden	hemd -rok	lijfke	stik- lijfke	onder- lijfke	rok	schort	voor- shoot	muts	mou- wen
1701	15	15v	15	15v		15	15			
1702	16			21v		21v	21v	21	21	
1703		25	24					23v		24
1704	25,26v		27			25v,27	27	25v,27	26v	25v
1705	28v,34		28	33,33v				28	28v	
1706	36						35	35	34v,36	35v
1707	37v					38v		37	36v	
1708	39v		40v	39v,40	41	39v	39v			
1709	44			43v			44v	41v	43,45	
1710						50		47v		
1711									51v	
1712										
1713			52v	53v	52v	52v,54				
1714	55		54v		55		55			
1715										
1716						56	56v			
1717										
1718										
1719										

In rood de bladen in de momberrekening waarop het aangeduide kledingstuk werd aangeschaft.

Opvallende zaken wat betreft de kleding waren nog:

1701 Betaalt aan Gerard den snijder voor maakloon van *hembd, rock sticklijffken en lijffken* voor Hendrien gemaakt van *de oude kleederen* van haar moeder 0-11-0 .15

Hendriens moeder had garen geleverd aan een linnenwever in Nistelrooij om daarvan 28 ellen linnen te weven. 16v

1701 een tabbert¹⁶, 15v

1702 een haarsnoer¹⁷, 21

1706 miselaar¹⁸ voor een schort, een halsneerstien¹⁹, 35v

1707 een slaapkogel²⁰, 36v een tas, 39

1708 karseij²¹ voor een onderlijfke, 41

1709 hemden met snebbekant, 44

1710 een slaapmuts, 48
1713 een Rooden Vriesse rock, Vriesse wanten²², 54
1715 stoffen mantel. 56v

Hendrien was in 1710 en 1711 geruime tijd ziek. Dat overkwam haar toen ze was uitbestede bij Aalbert van Zoenst. Ze werd toen nogal in de watten gelegd en kreeg lekkere dingen te eten en te drinken, in de hoop dat het zou helpen.

Alsoo Hendrina ten huijse van Aalbert van Zoenst was bestedet en deselve aldaar sieck geworden sijnde, hadde Willem Jansen op haer vrindelijck versoeck voor haar in haare Sieckte gekogt verscheijdene goederen daar de selve treck toe hadde, te weten witte brood, suiijker, pruijmen, peperkoeck etc: t samen voor 1-10-0

En rosijnen en suiker. 49

Ook een *mengelen* wijn (ongeveer 1 l) en bier, gekocht bij Gerit Tijssse van de Ven. 45, 45v

Harman van Gellecom, chirurgijn, kwam haar cureren en genesen van de koortse daar deselve seer lange mede was onderhevig geweest. 45v Ze was ziek van 22 februari tot 30 augustus. 47

Andere uitgaven in verband met haar ziekte waren nog:

7-9-1710 Betaalt aan Aelbert van Zoenst voor verschot, door hem gedaan ten Behoeve van Hendrien als deselve de kinder pockjes hadde, Soo voor witte brood, Suijcker als andere fijne waren te samen 0-19-12

- aan Gerit Mattijssen van de Ven voor bier 0-15-0. fo 400v,401

14-9-1710 Betaalt voor Slavas door Gerit Matijssse van de Ven in Den Bosch gehaald. 51

26-9-1710 betaald aan de heer doctor Friesma een flesie voor de Binnen koortse. 51

Hendrien kreeg een opleiding tot naaister bij Maria Dirks Schonen *de Naijster*. 49, 51v

4 -8- 1710 Betaelt voor een nieuw Naijkussen, Naalden, Spellen en vingerhoed, voor Hendrien, als wanneer haar hadde bestedet, om te gaan leeren naaijen, 0-15-0. 46v

7-8-1710 Betaelt voor Zije om letteren mede te leeren Steecken 0-5-0. 47v

14-1-1714 Betaelt aan den Wieldraijer voor een nieuw Spinnewiel ten behoeve van Hendrien 2-13-0. 54v

Van 1702 tot 1711 maakten Gerard *den snijder* van Schakenraad, Willemijntie wed. Niclaas Slotmans, Maria Dirks *de naijster*, Gijsbert van Gemert mr kleermaker en Hendrik Huibert van Gemert de kleding voor Hendrien. Na 1711 werd alleen de stof voor haar kleren betaald.

Hendrien trouwde op 21-5-1719 met Jan Dirks van der Donk. Daarmee hield de voogdij op. Notaris Willem Mans en de voogd Willem Jan Michielsen hebben, met kennis van Rutger Guldemans, aan de hand van kwitanties en andere papieren de inkomsten en uitgaven *ordentelijck* in de rekening opgeschreven. Ze deden dat *ten huijse van Jan de Vette*, een herberg. Voor verteer werd wel 13 gld in rekening gebracht, maar ze waren dan ook wel 5 à 6 dagen bezig. 60-60v

De rekening over de jaren 1701-1719 sloot met inkomsten ten bedrage van 1578 gld, en uitgaven ad 1594 gld. 61v

Jan en Hendrien woonden daarna in Spurkstraat 59.

GDD2862 (169c) Jan Dirks van der Donk ^{1 2 3 4 6} x 21-5-1719 ⁶ (1875) Henrica Henrik Michiels ^{1 4 6} = Henrica Michiels ^{2 3}

kinderen:

1. Petronella¹, * 17-1-1720¹
2. Henrik², * 4-4-1721²
3. Anna-Maria³, * 2-7-1723³
4. Joanna⁴, * 24 of 30-12-1725⁴
5. Adriaan, * 24-12-1730

1. doopboek DD; gevaders Willem Jans van Hannen (169c) en Catharina Adriaans van de Westelaecken.
2. doopboek DD; gevad. Willem Michiels en Henrica Willem Henriks (1634 via 169c).
3. doopboek Den Dungen; susc. Adriaan Peter Jans en Adriana Jans Spieringhs (364)
4. doopboek Den Dungen; susc. Jan Antoon Spirings (364) en Cornelia Willem Hendrickx (1634 via 169c).
5. doopboek Den Dungen; susc. ?
6. trouwboek Den Dungen; getuigen R D de Bever en s Helena van Reeck.

Spurkstraat 59 (foto EV 3991) in 1976, de opvolger van het huis waar Hendrina en Jan woonden. Hun huis brandde af in 1866 en werd herbouwd zoals op deze foto, afgezien van de modernisering en bij ramen en deuren.

Pruijssen beemd

Ten noord-oosten van de Hoek, tegen de Zuid-Willemsvaart aan ligt het voormalige perceel B972, ofwel *pruijssen beemd*. Bronnen uit 1704, 1702 en 1691 spellen de naam zo. Op het eerste gezicht een wonderlijke naam.

Een iets oudere bon vermeldt *bruijsten beemptken*. Dat begint al ergens op te lijken.

Het wordt duidelijk waar dit toponiem vandaan komt in een akte uit 1619, en tegelijk is het duidelijk dat het toponiem uit die tijd dateert en niet ouder is. Een der eigenaren was destijds - met zijn zondagse naam - Ambroos Willems van Roosmalen, in het dagelijkse leven Bruist genoemd.²³

Boschpad 20

De boerderij Boschpad 20 op deze foto (Uitgave De Spar, 1974) is een 19^e eeuwse gedeeltelijke herbouw van een 15^e eeuwse huis.

De zijgevel heeft het duidelijke kenmerk van een 19^e eeuwse boerderij. In Den Dungen bouwde men dit type niet voor die tijd. De voordeur zit rechts, en niet in de korte gevel rechts om de hoek. Rechts het woongedeelte, links het bedrijfsdeel met stal en schuur. Foto EV1550, uit 1983.

De andere zijgevel heeft toegangen tot de geut (links), de voorstal, de stal, en de schuur (rechts). Foto EV 1545, uit 1983.

Opvallend is dat er 2 kelderraampjes zijn. Heeft dat verband met de vernieuwing van de onderste helft van deze gevel?

Let op de rollaag onder de muurplaat. Foto EV 1543, uit 1984.

Deze foto laat de 19^e eeuwse veranderingen zien aan de oudere zuidelijke korte gevel. Er zijn zolderramen alsof dit nog een kortgevelhuis is. De voordeur zat vroeger waarschijnlijk op de plaats van het linker raam; zie de dubbele rollaag, Jammer dat de fotograaf geen oog had voor het detail van het al of niet veranderde metselwerk onder dit raam.

Bij het rechter raam - wat klein! - is dit wel op het plaatje gekomen. Maar hier zal de voordeur toch wel niet gezeten hebben.

Geheel rechts - niet zichtbaar op deze afbeelding - bevindt zich nog het raam van de opkamer. Foto EV 1542, uit 1984.

Hier op de hoek van de voormalige voorgevel is wel het opkamerraam te vinden, en nogmaals de vernieuwde muur aan de kelder.

Er zit geen vlechtwerk meer aan de rand van deze gevel, terwijl dat er ongetwijfeld geweest is. Foto EV 1555, uit 1984.

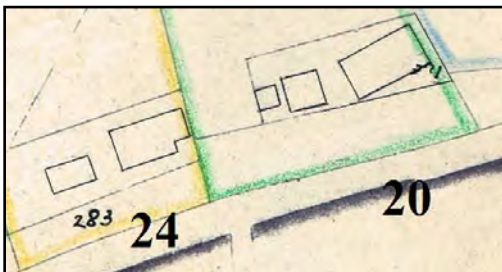
Dit is de woonkamer achter de voordeur (links) en het 2^e raam, gerekend vanaf de hoek van het huis. Zowel links als rechts is nog een woonvertrek. Maar anders dan in een echt langgevelhuis bevindt de geut (keuken) zich nog op de plaats waar hij in een korgevelhuis verwacht kan worden. Foto EV 1537 uit 1984.

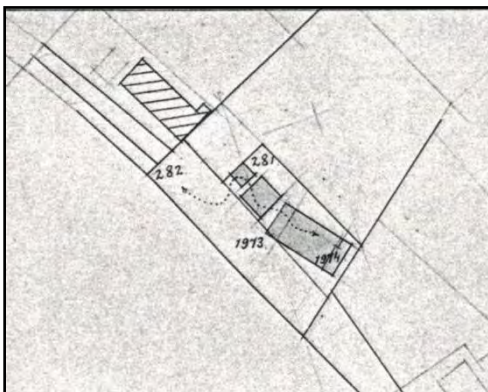
Foto EV 1541, uit 1984.

Door het slijpen van messen ontstond de uitholling aan deze noordhoek. Foto EV 1553, uit 1984.

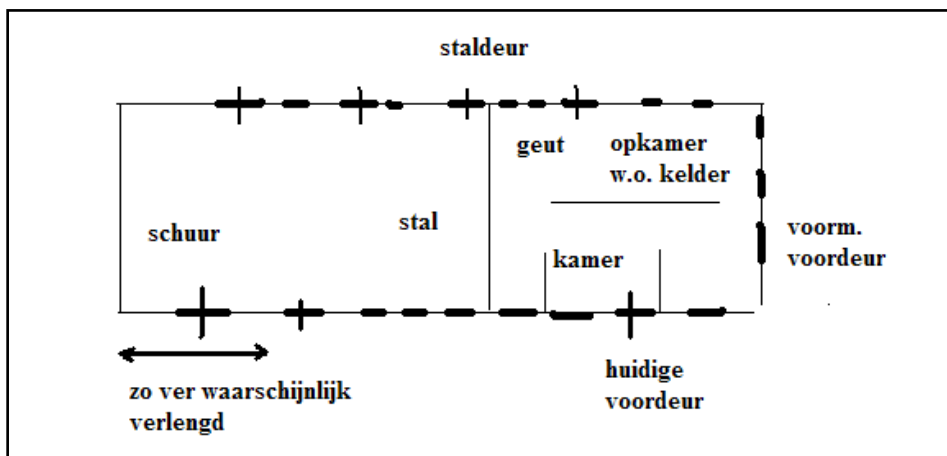
De situatie in 1832, op de eerste kaart van het kadaster, toont bij het huis 2 bijgebouwen. Dit is de plattegrond die hoort bij de ankers 1823.

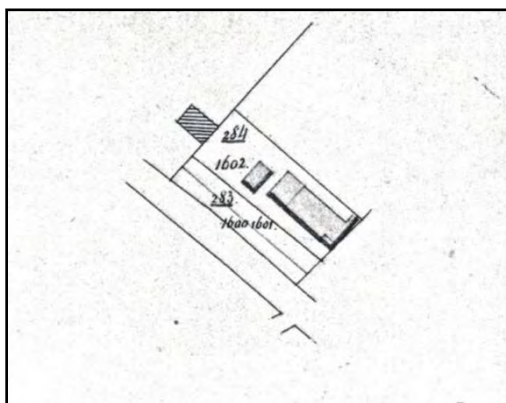
Bij de verbouwing in 1888 werd het huis verlengd en de indeling gewijzigd. Boschpad 20 op hulpkaart 128 van sectie B, uit 1888.

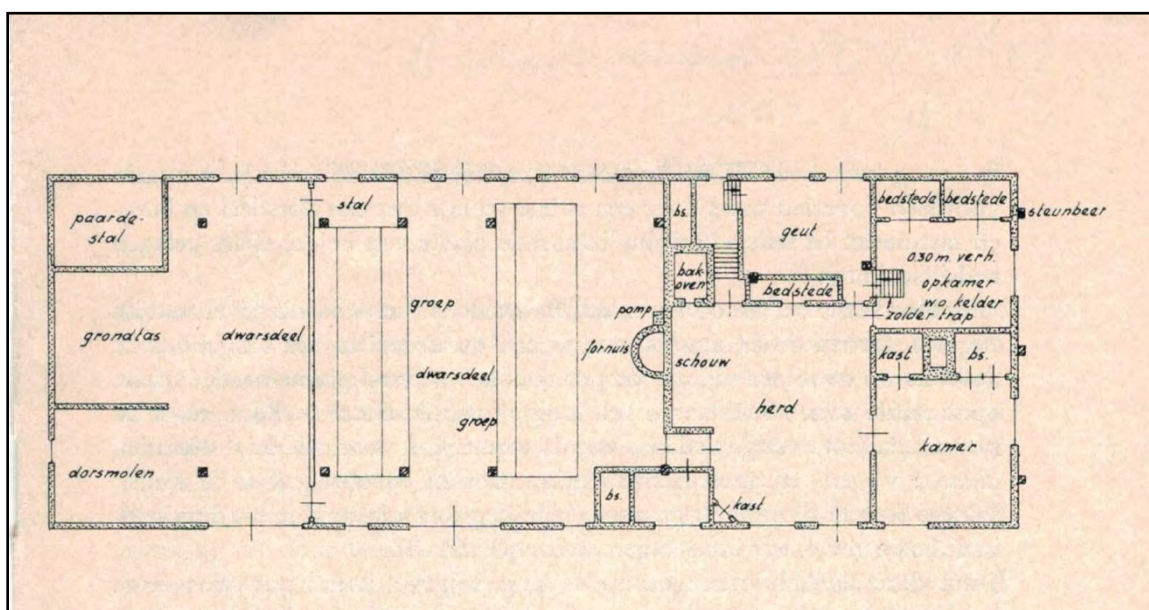
Verandering van bijgebouwen bij Boschpad 20 op hulpkaart 161 van sectie B, uit 1899.

De geschatte plattegrond na de verbouwing van 1888 heeft er zo uitgezien. Het lijkt erop dat het voorbeeld voor deze verbouwing te vinden is bij de buurman, Boschpad 24.

Boschpad 24 op Hulpkaart 39 van sectie B, 1848. Bij deze verbouwing van het kortgevelhuis ontstond de plattegrond in de volgende figuur.

Plattegrond van Boschpad 24, het voorbeeld voor Boschpad 20.

Figuur uit J.A.Hendriks en L. van Minderhout, *Dungense boerenhuizen*, Brabants Heem XXI (1969), nr 1, blz 11.

2013, foto RvN.

¹ N1064, fo 354, 5-7-1719.

² Bij notaris Willem Mans senior - BHIC toegang 5115, nr. 5, fo 257, 1-7-1694 - is een attestatie bewaard, handelend over de verdrinkingsdood van Hendrikske.

³ Hans van den Broek. Koorts en Honger, geneeskunde op het platteland in de afgelopen eeuwen, Deurne 2010; hoofdstuk Rode Loop, blz 126.

⁴ idem.

⁵ GDD 5, Zie Mans N5, fo 202.

⁶ Verpondingsboek 1704 (GADD nr 53) e.v.: huis: Leendert Mathijs Meulenbroek, de weduwe, Antonie Meulenbroek bij deling, Maria, Jan P. van Geffen man van Maria Antonie Meulenbroek. Eigenaar van het huis 5e klasse B708 in het kadaster Den Dungen van 1832: Jan van Geffen verbouwing in 1889; B706 + B707 + B708 > B1991 + B1992 + B1993 (hulpkaart sectie B nr 131) sloop in 1891 en erf bij B709 getrokken; (hulpkaart sectie B nr 140).

⁷ Bovenstenen; baksteen die boven in de oven heeft gelegen, zachte kwaliteit. "nieuwen hoven"= nieuwe oven.

⁸ BHIC, toegang 1571, nr 1924, rekening van de armmeesters 1702.

⁹ R1660A, fo 51, 10-9-1704

¹⁰ N10 (oud nr N1058), nr 5, 29-1-1705

Alsoo den Heere van Deurne Liessel Xa als rentmeester van de Geestelijcke goederen der stad en meijerije van DB dese gemeente in conformité van de resolutie van de Ed Mo heeren Raden van State wesende van dato den 5-11-1697 had bedwongen om de pastorije huijsinge alhier tot gebruik ende wooninge van de predicanten in der tijdt te koopen ende van den gemeenen Lande over te nemen, ende daar voor te betaalen eene somme van 900 Car gl, gelijk op den 10-10 en 6-11-1698 is geschiet, ende bovendien volgens voors. resolutie waaren gelast om gemelte pastorije huijsinge voorder te moeten versorgen in de nodelijcke reparatie en melioratie volgens het besteck door heeren schepenen van DB daar van gemaackt,

dat haar Ho Mo de regenten deser parochie bij derselver resolutie van ... wel hadden gemagtigd om de voors. cooppeningen mitsgaders hetgeene te kosten souden moeten werden gelegd aan de te doene melioratie en reparatie der voors. pastorije huijsinge reel ten laste van alle de vaste goederen deser parochie in verponding geldende te mogen heffen, maar dat alsoo deze gemeente was onversien van een quohier van de verpondinge de voors. betaalde cooppeningen, nogh het geene voor de melioratie ende reparatie was besteeft niet hebben konnen heffen nogh ontfangen, maar om geen verdere kosten van executie te lijden deselve sijn gefourneert door 48 van de principaalste inwoonderen deser parochie, alhier gecompareert,

ende dat dewijle eenige affgegane borgemeesters van dese parochie ondervonden dat veele van die geene dewelcke penningen hadden gefourneert deselve wilden korten aan t geene sij van s Lants off dorps lasten aan haar waaren verschult, waardoor deselve merckelijck wierden geprejudiceert dewijle die penningen alsoo quamen tot haaren prive laste, soo hadden de voors. 48 inwoonderen ende borgemeesters alhier om t selve te prevenieren goed gevonden om Willem Janssen Michielen, een der naargenoemde 48 comparanten, te versoeken dat hij de voors. 900 gl ten behoeve deser gemeente soude gelieven te fourneren tot tijdt ende wijle dat men deselvige wederom bequam het sij bij een reelen omslagh off andersints ende dat hij middelertijdt daarvan sou trecken behoorlijcken jntrest tegens 3 ½ %, Willem leende die 900 gl.

Soo sijn gecompareert Hendrick Delissen van der Merendonck, een van de 48, en de andere 47 inwoonders, schuldbrief tbv Willem.

Ze bekennen ontvangen te hebben van Willem:

Hendrick Delissen van der Merendonck 20 gulden
Peter Hendrick Daniels 20
Willem Gerits van Griensven 20
Aert Hendrick Smulders 20
Aart Hendrick Smulders en Handrick Willems van Griensven 20
Aaltje wed Jan Janssen Martens Ondersteijn 20
Jan Gerits van de Westelaken 20
Hendrick Willems van Griensven 20
Jenneke wed Gijsbert Teunis Vuchts 20
Peter Janssen Leijtens 20
Antonis Henrick Smulders 20
Jenneke wed Adriaan Dirckx van Griensven 20
Dirck Cornelissen van Deursen 20
Claas Hendrickx van Hannens erfgenamen 10 (getekend door Lijske wed Jan Gerits Weijgerganx)
Hendrick Gerits van de Westelaken 10
Goijaart Hendrickx van Kempen 20
Frans Hendrickx van de Drieborgt 20
Anna Paulus Weijgerganx wed Antonis Janssen Strick 10
Jan Thijssen Weijgerganx 20
Willemken wed Tijs Teunis Vuchts erfgenamen sijnde Pieternel wed Leendert Vuchts 20
Jacob Leenders Meulenbroek 20
Hendrick Wouters van den Bosch 20
Leendert Tijs Meulenbroek 20
Paulus Hendrickx van Gerwen 20
Sebert Gerits van de Westelaken 20
Heijltie wed Jan Janssen van Griensven 20
Cornelis Adriaans van der Donck 20
Peter Delis Rutten 20
Antonis Janssen Spierincx 20
Cornelis Lamberts Roijenheijn 4
Wouter Teunis van Tuijl 20
Anna wed Antonis Peter Dirckx 20
Hendrick Jan Corst Spierincx 30
Delis Cornelissen van Tongeren 20
Jenneken wed Jacob Hendrickx van Hedel 9:9:0
Jan Gerits Weijgerganx 16:11:0 (getekend door Lijsbet wed Jan G. Weijgerganx)
Willem Jan Seberts Michielen (ingehouden 20)
Hilleke wed Antonis Janssen van Uden 20
Handers wed Hendrick Janssen Weijgerganx 20
Willem Hendrickx Smits 20
Antonij Antonissen Godschalx 20

Gerit Aerts Godschalx 10

Willem Cornelis Spierincx 20

Adriaan Cornelissen van der Donck als erfgenaam van Jan Antonis van Osch 20

kinderen Kornelis Henrickx van der Merendonck 20 (getekend door Cornelis Peter Toeback, Huijbert Cornelissen van der Merendonck)

Teunis Hendrick Adriaan Claassen 20

Cornelis Hendrickx Huijsmans 20

Isaack en Teunis Janssen van Kasteren 20; samen 900 gulden.

¹¹ Waarschijnlijk was dat Jan Antoons Spierings van Spekstraat 13. Bij de doop van enkele van Hendriens kinderen waren Jan en zijn vrouw Adriana doopgetuige.

¹² Sticklijffken; stiklijf, doorstikt, stijf keurslijf (corset), vaak van fijne stof.

¹³ Sergie; serge, lichte gekeperde wollen stof waarvan de inslag minder glad en minder dicht is dan de ketting en slechts weinig in het gezicht komt.

¹⁴ Ierse pijs; grove wollen stof.

¹⁵ Kemp; uit hennep-vezels vervaardigde stof, ruw, sterk en zeer buigbaar.

¹⁶ Tabbert; wijd, meestal tot op de voeten neerhangend bovenkleed, met wijde mouwen.

¹⁷ Haarsnoer; snoer, band om het haar bijeen te houden.

¹⁸ Miselaar; waarschijnlijk afgeleid van: mousseline, los geweven stof van katoen, wol of zijde genoemd naar de stad Mosoel in Turkije. Op de site van de Heemkundekring De Vonder, Asten, is op pag 118-119 een acte te vinden waar het woord ook in staat; R24, fol 110vo, d.d. 9-5-1768.

¹⁹ Halsneerstien; halsneusdoek, omslagdoek, stola.

²⁰ Slaapkogel; slaapmuts, wit mutsje met een strik onder de kin.

²¹ Karseij; karsaai, grof gekeperde lakense stof. Afleiding van Kersey bij Hadleigh in Suffolk, Engeland.

²² Roode Vriesse rock, Vriesse wanten; rok en wanten zijn gemaakt van dikke, grove wollen stof. Waarschijnlijk een verbastering van het Franse "baie de Frise", een stofnaam.

²³ Perceelsbeschrijving B972

Verpondingsboeken 1704 e.v.

Kinderen Peter Aarts van Griensven ende de wed Jacob Thijs Weijgerancx den pruijssen beemd aan den hoeck, 1 m 39 r

Annamaria Francis Hendrik Antoni Westelaken ½

wed Peter van Geffen ½ bij deiling 1789

Jan

Kadaster 1832

B972 Jan van Geffen e.a., weiland

B974 Jan van Geffen e.a., weiland

Oudere akten

1

R1908, fo 66

Jacob Mathijs Weijgerancx overleden DD 11-1-1702

laat na ½ van den pruijssen beemd in den hoeck, 1 m 39 r

tussen Jan Peter Zeben (onder Berlicum)

Hendrik Jans Spierincx (B957-959)

de straat

Hendrik Jans Spierincx (B971).

Belending bij B973 in 1691 pruijssen beemd.

2

St. Michielsgestel R58, fo 175, 12-1-1682

Peter z w Aart Jans van Griensven

x

w Crijntje Peter Willem Ariens

erft (3^e lot) ½ van 2 m hoij of weijlant in den hoeck

tussen Peter Fassen tot Barlicom en de beekgraff

wed Hendrik Delis hoeckmans (B957) e.a.

wed Hendrik Delis hoeckmans (B971)

de stege aen het brugsken.

3

R1562, fo 70, 7-11-1642

Quirina onm dr w Peter Willem Ariens van Griensven

x

w Henrixke Jan Jans Weijgerganx

erft (2^e portie) ½ van een groesveldeke, 1 ½ m in t geheel, bruijsten beemptken

tussen Henrik Delis Weijgerganx (B957)

Jan Peter Seberts (over de kwalbeek)

Henrik Delis Weijgerganx (B971)

de straat.

Belending bij B957-959 plus B971 in 1637 Henderske wed Peter Willems, bij B973 in 1633 Peter Willem Adriaans.

4

R1857, fo 1, 29-1-1625; ook in R1500, fo 97

De voogden van

Leentken onm dr w Henrik Henrixs van Griensven [zij trouwt 1637 Mathijs Weijgerganx]

x

Jutta

erven (4^e portie) ½ in een kamp van 1 ½ m, opte sporckt, in den hoeck

tussen Delis Jan Delis (B957-959) e.a.

Jan Peter Seberts (over de kwalbeek)

Delis Jan Delis (B971)

de straat.

5

R1519, fo 298v, 8-5-1619

Sophia dr w Henrik Jans Weijgerganx

x

w Adriaan Jans van Griensvenne

(hun testament te Helvoirt 13-10-1613)

en Henrik, Adriaan en Guilliam zonen Ambroos Willems van Roosmalen

x

w Maria dr w Henrik Jans Weijgerganx,

- Sophia is hun halve zuster resp. moeije - [zie ook Spu.66, akte 9]

eenen camp hoijlants, 1 ½ m, op de sporckt, in den hoeck, achter Jan Delis hoff

tussen Henrik Jan Delis (B973)

Jan Peter Zeben (onder Berlicum)

de straat

Henrik Jan Delis (B971),

gekomen van Henrik Weijgerganx,

dragen zij op aan Henrik z w Henrik Henrik Rutten van Griensvenne ½ en Peter Willem Adriaans van Griensvenne ½.